

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

**Seria litteratorum, hominum poenitentia, institutio  
eruditorum delinquentium - Cod. Ettenheim-Münster 60**

**[S.l.], 1727**

Documetum 13

[urn:nbn:de:bsz:31-108344](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-108344)



De pristino deprecare, et remittitur tibi. penitentia  
 vera non annorum numero censetur, sed amaritudine  
 animi. Unde beatus petrus non a Domino indulgen-  
 tiam recepit, quia denariis pinis flevit trina negationis  
 culpam. penitentia, quamvis sit exigui temporis, prin-  
 cipium cordis amaritudine agitur, non despicitur apud ju-  
 dicem iustum Deum, qui cordis secreta considerat.  
 Non enim longitudinem temporis tantum requirit Deus,  
 quantum affectum, sinceritatis pensat. qui enim in  
 christum tota mente confidit, etiam si in multis moria-  
 tur peccatis, fide sua vivit in aeternum: sicut ipse Domi-  
 nus in evangelio ait: ego sum resurrectio et vita, qui credit  
 in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: et omnis qui vivit  
 et credit in me, non morietur in aeternum. De morte  
 anima dicit: quia: propter peccatorum aegritudinem  
 evenit illi. Deus autem natura misericors est, paratus  
 est salvare per misericordiam, quos non invenit sal-  
 vare per iustitiam, qui vult omnes salvos fieri, et nem-  
 nem perire: qui per prophetam ait: in quacunque die  
 conversus fuerit peccator, vitam vivet, et non morietur.  
 quamvis quisque sit peccator et impius, si ad penitentiam  
 convertatur, consequi prope veram se per Dei miseri-  
 cordiam non dubitet. in hoc seculo penitentiam facien-  
 tibus Dei misericordia subvenit. in futuro autem peni-  
 tentia non proficit, sed rationem nostrorum redduri  
 sumus. in hac vita tantum penitenti patet libertas,  
 post mortem vero nulla correctionis est licentia.

### Documentum 13.

Multos invenire est, qui tunc demum grandem  
 se agere penitentiam arbitrantur, cum magna quaedam  
 est dura, eaque externa exercitia sectantur, praeter ieu-  
 nia vigiliam et id genus alia penitentia opera. quae  
 quidem dubium non est grata esse Deo et penitentibus  
 necessaria: attamen verissima ac optima, et quae ad  
 Deum proximè acceditur, penitentia est ut ex animo  
 a se ipse quisquam se convertat ad Deum, et advertat  
 se omnes propter Deum, idque perfecta cum aversione  
 ab illis omnibus, quae noverit ad se ipse esse Deo, ita ut om-  
 ninò statuat pro re nulla, quae populo accidere, eorum  
 aliquid velle perpetrare: ac deinde firmam gerat fiducia  
 erga bonitatem Dei, quod ea nunquam ipsi conspulari desi-  
 net. Hæc autem conversio, cum immobili quodam con-  
 iuncta erit amore erga fidelissimum amicum suum Deum  
 Opt. Max. cuius tanta fidelitas est, ut nunquam quem  
 quam populo, sed nec ante hæc potuerit deserere, qui  
 ipsi ita ut oportet confidere noverit. ferventi etiam



strenuitate ac Diligentia praeclusus erit eiusmodi, iuz-  
 gis exercitatione gratias Deo agat, quod suis peccatis per-  
 seruerit, veniam et clementiam praestiterit, ut se peccata  
 deleat, nolibus Deinceps in se peccatum admittere: cum tamen  
 interim intuleri sint relegati in Tartara, qui longe mi-  
 nus quam ipse peccaverint et forsitan quandoq; ad fut-  
 cipiendam Dei gratiam fuerint aptiores. Nec tamen id  
 ita dictum est, quasi personarum acceptor sit Deus: non  
 enim potest cuiquam Deus facere injuriam: sed ut facit  
 ita semper optimum est. quibus enim supernaturaliter  
 non intundit gratiam suam, eorum id utiq; vicio fit: fatiq;  
 meriti sunt ea carere, sine qua tamen Deo placere non  
 poterunt, quibus autem ea intundit, non habent sane quod Rom. ii.  
 se se iactent, aut de se glorientur, tanquam suis potissi-  
 mum meritis eam sint adepti: quando enim Deus gratuito  
 largitur. Cur autem alijs gratia praestetur a Deo, alijs  
 minime, nemo curiosius inquirere debet: siquidem iudicia  
 Dei incomprehensibilia sunt. sed sero pro indubitato ha-  
 bendum est, nemini eum injuriam facere, sed ad propositu  
 revertamur.

In quibus operibus vel actionibus quispiam Dei  
 benignitatem melius gustat ac exzeritur, et quae eum ope-  
 ra aptiorem efficiunt ad plangenda ponderandaq; pecca-  
 ta sua, et ad amplius confidendum ex vero amore Deo  
 ea secleribus et colat: et quod horum plura fecerit, eo plus  
 vera faciet penitentia. Vera namq; penitentia est, ut  
 Dei bonitatem, et erga nos fidelitatem magni pendamus,  
 nosipos ex animo admodum aspernemur, et opera nostra  
 quamvis magna, tamen parva prehensur, arbitremurq;  
 plane indignos nos esse tanta benignitate Dei, quam  
 experti sumus atq; etiamnum experimur: nec posse nos  
 pro illius minimo beneficio unquam illi satisficere,  
 aut dignas referre gratiarum actiones. quid sero pro  
 ineffabili, quam ei exhibuimus, infidelitate illi respon-  
 dere poterimus? Ex horum ergo consideratione quic-  
 quid aut agimus, aut agere possumus, parvi pendere debe-  
 mus, etiamsi tantum soli facere queamus, quantum  
 creaturae omnes unquam fecerint: quae autem adhuc  
 desunt nobis, ea magni pendere debemus. atq; hoc  
 pacto sero semper dabimus operam, ut Deum quidem  
 praecipue veneremur, nos autem plane despiciamus.  
 Hoc exercitio nullum aliud aptius est ad delenda pecca-  
 ta, panasq; minuendas. Imo proptit quispiam brevi  
 spatio tam efficaciter ac fortiter se a peccato auertere,  
 idq; tanta cum displicentia ac aspernatione sui, ad ho-  
 norem Dei, ut etiamsi solus tot per sebra, per peccata  
 quot mortales omnes unquam egerint, et subacturi simul  
 omnia cum panâ quodq; ipsi remitterentur: et si sic moria-  
 tur, confestim evolat ad conspectum Dei. Ne illa enim



malitia divina potest bonitatis vel minimum pro-  
ponderare punctum, si modo ex vera charitate quis ei  
possit confidere. quo fiducia vel confidentia non nisi  
in multum amantibus inest: amor enim parit confi-  
dentiam: vera autem istiusmodi confidentia, et amor  
erga Deum, nostraeque displicentia, thesaurus est longe  
praclarissimus, quo quicquid desideramus, propius  
appetere, imo etiam amplius quam desiderari possit,  
id est bona sempiterna mereri queamus. Non enim  
potest sese continere Deus, quin in quibus hoc in se  
praestet, quicquid velint: ut pote quis in eo sauciatus  
est latere, ubi se tueri non potest. †

Hoc igitur nostri displicentia, et seria nunquam  
peccandi voluntas, veraque erga Deum confidentia, et  
amor, vera penitentia est. Hinc autem caetera peni-  
tentia opera, ut sunt confessio, jejunia, vigiliae, oratio-  
nes, elemosinarum largitiones, aliisque huiusmodi opera  
pia proficiuntur: eaque tanto magis sunt grata Deo,  
quanto maiori cum charitate coniuncta sunt. porro  
istiusmodi penitentiam illi perfectius obtinent, qui se  
ad meditando dignissimam salvatoris vitam conferunt,  
eiusque acerbissimam cruciatum, ignominiosam mortem  
tolantque adeo vitam longe fidelissimam, quantum ma-  
xime possunt, in se recipiunt, sibiisque imprimere co-  
nantur: nec solum attendunt, quid egerit, ac perpe-  
sit, sed etiam quis et quantum sit ipse, et quod omnia  
propter nos tam exigua, et immensa fidelitate fe-  
cerit, ac tolerarit: quae de re ubique invenire licet, et  
ne cui radio sumus, hic multis proloqui non audeamus:  
quanquam hoc ipsum exercitium tam est amabile,  
efficax, et iucundum, ut mirum sit, vel ad momentum  
id nobis posse accidere, aut aliunde nos posse loqui,  
quam ut eius magnitudinem et fidelitatem, et nostram  
exiguitatem ac infidelitatem consideremus. Enimvero  
utilissimum hoc exercitium est, quo facile peccatorum  
nostrorum, et eorum omnium quae inordinata sunt  
displicentiam obtineamus. Unde etiam libenter Domi-  
nica excitanda atque commemoranda passio vacare  
debemus, sed multo magis eius fidelitati, et charitati  
ex qua tanta pro nobis perpessi voluit, quaedam etiam  
nobis efficienda consuetudo est, ut in cultibus, actionibus  
ac omissionibus nostris, Domini Iesu fidelitati, vita-  
et actionibus nos imprimamus ac conformemus: et cum  
aliquid patimur, et in omni eventu ita cogitemus ac  
desideremus: fidelissime pater, sicut ipse ab omni  
aeternitate, antequam ego essem, voluisti, ita fiat, et  
non ut ipse volos, charior est enim mihi, tua gratissima  
voluntas, quam optandi libertas. Optima igitur peni-



sentia fuerit, animum habere elevatum ab omnibus,  
 que nos impedire queant, prorsus Deo inficium, et  
 que opera tunc magis conferunt, ea libentius sunt am-  
 plectenda. quod si quis ita sit debilis, ut ea sua opera  
 hanc in parte ipsi impedimento sint, ea licebit ex boni  
 ac prudentis Confessarii iudicio intermittere. Diligentif-  
 sine tamen inspiciendum est, ne seipsum hinc quorundam, sem-  
 per enim subspectum est, Christi, Jesu, et sanctorum  
 eius vestigiis in barere. quod qui pro virum imbecilli-  
 tate non potest, faciat quod poterit, et sufficit Deo, non  
 enim opera duntaxat respicit Deus, sed multo magis ea  
 qua charitate, qua reverentia, quo animo procedant.  
 Non enim tam opera quam Animum et Amorem cunctis  
 in actionibus nostris perscrutat. Hec enim precipue appe-  
 tit, ut aulem Divus Augustinus ait, Valde is avidus  
 est, cui non sufficit Deus: quandoquidem in Deo plus  
 invenitur, quam quis possit capere. Aliquicquid De Di-  
 vinitis Dei intellectus potest apprehendi, minus est quam  
 alius acies ad totum universum: Dei namque Divinitas  
 nullum finem habent.

Porro cunctas actiones nostras eatenus meritum  
 et laudem habebunt, quatenus ea Deus agnoscat, quo  
 enim Deus ignorat, ea sempiterna oblivione seque-  
 tur: non quantum ad vindictam, sed remuneracionem,  
 utitur. Quae enim Deus respicit et benignitate munerari,  
 ea ex justitia ulcisci novit. Semper igitur in omnem  
 extirpationem, et in cunctis actionibus nostris id nobis suffi-  
 ciat, quod solum Deum amore ac intentione, in illis  
 prosequamur, ita ut omnes actiones nostras, ad cuncta  
 peccata nostra emendanda referantur. Cogitare etiam  
 debemus, Deum totius mundi communem sibi libera-  
 torem, atque inde magis eum laudare, amare, gratias age-  
 re semper adstricti, quam si quolibet unum ea nobis  
 redemisset. Ex singulis enim beatis, singulare percipie-  
 mus gaudium, et proprium questum: A quoties illi Deum  
 laudabunt, toties nos exultabimus. Maxime enim nos  
 afficiet, et delectabit, quod eum laudari sentimus quem  
 diligimus: et quo maiori erit laude affectus, eo nobis dulcius  
 sapiet. Sed et hoc cogitandum est, reparacionem ac in-  
 stauracionem eum esse eorum malorum, quo in nobis  
 ipsi peccando destruximus. Itaque de damno nos totos  
 Deo, sinamus eum agere nobiscum, quicquid voluit, et  
 ipse restaurabit ac reformabit in nobis, quo nos per-  
 didimus. destruximus autem in nobis per peccata nos-  
 tros, totos, praeter cor, sensus, vires, corpus et animam. Nihil  
 ergo melius, quam ut in ipsum confugiamus, ut prope  
 in quo nullus est defectus, in quo bona omnia abun-  
 dant, qui nos longe amplius amat, quam ipsi nos



quique tunc etiam dilexit nos, cum ipsi nos ipsos odiremus  
de perderemus. Et quia amare nos non desistit etiam  
cum ipsi per inobedientiam epeimus contrarij, multo  
magis fidere iam licet, et nos alijs et amaturum  
et auxilio futurum, nobisque necessaria cuncta pro-  
staturum, quando ipsum amare, ipsi obedire volumus.

### Documentum 14.

Regnum tenebrarum princeps ille nequam, cum  
ab initio captivum hominem reddidisset animam  
tanquam hominem circumdedit, et vestivit potestate  
tenebrarum. Et faciunt Cingit illum Regem, et  
inducunt illum vestimentis regis, et a capite usque ad  
ungues gestet regia vestimenta. Ita peccato in-  
ducit animam, et totam eius hypostasin princeps ille  
improbus, totamque maculavit, penitusque captivam  
in regnum suum reddidit: non reliquit illum ipsius  
membrum a se liberum, non cogitationes, non mentem,  
non denique corpus, sed induit eam purpureo teneb-  
rarum amictu, quemadmodum enim corpus non in  
parte aliqua aut membris patitur, sed totum undique  
patibile est, sic et anima tota nequitia et peccati affectio-  
nibus est obnoxia, induit igitur ille nequam animam  
totam. Cuius hominis est precipua pars et membrum  
malitia sua, hoc est peccato: atque ita factum est, et corpus  
passioni atque corruptioni obnoxium est. nam cum ait  
Colos. 3. Apostolus: exiit veterem hominem, integrum dicit: nem-  
pe oculos habentem, oculis suis adiectis, caput capiti,  
aures auribus, manus manus, et pedes pedibus: totum  
enim hominem, animam videlicet et corpus, improbus  
ille maculavit. Distorsit itaque et induit hominem veteri  
homine et pollutum, impuro, satque Dei inimico, nec legi Dei  
subdito, nempe ipso peccato: ita ut iam non videat homo  
pro. i. quemadmodum ei libet, sed perperam videat, atque au-  
diat, habens pedes festinantes ad malum perpetrandum,  
et manus paratas ad iniquitatem admittendam, cor  
etiam cogitans prava. Deprecemur ergo nos quoque  
Dominum, ut exuat nos hominem veteri, quia solus ille  
potest a nobis auferre peccatum. Non fortiores nobis  
sunt, qui nos captivos duxerunt, et retinent in suo regno:  
Dominus autem pollicitus est, se liberaturum nos ex hac  
servitute, quemadmodum enim sole bucente et flante  
vento, sol quidem proprium corpus habet, et propria  
naturam, itidem et ventus naturam suam, et solum  
corpus habet: nullusque potest separare ventum a sole,  
nisi solus Deus sedaverit ventum, ne flet amplius.